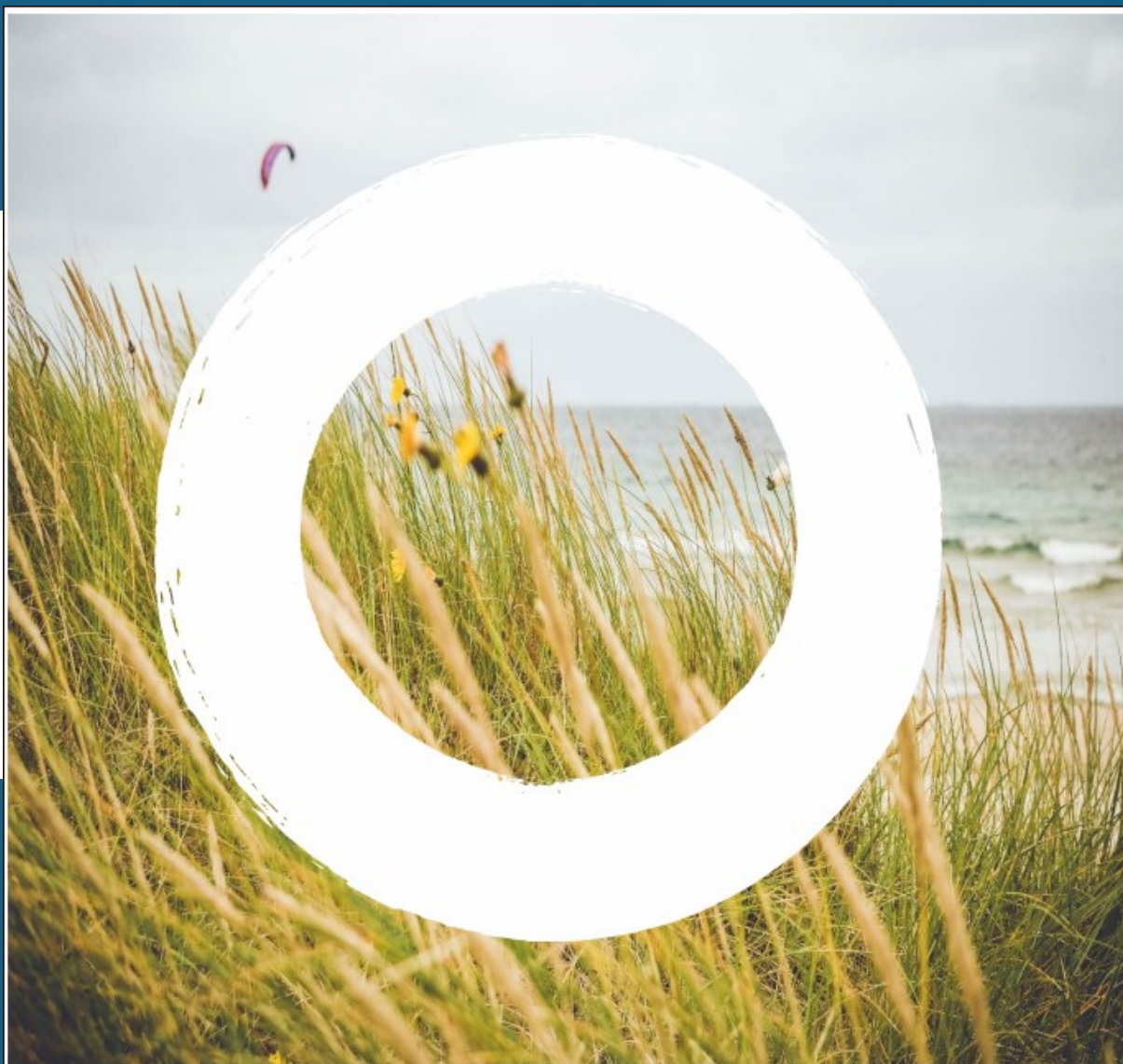

*Temaplan for habilitering og
rehabilitering i Sola
kommune
2026-2030*

Sola
kommune

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Innledning	2
Lovgrunnlag og kommunens ansvar	3
Status og utfordringsbilde.....	4
Behov for habiliterings- og rehabiliteringstjenester fremover.....	5
Folkehelseprofil og oppvekstprofil.....	6
Definisjoner og mål	6
Habilitering	6
Rehabilitering	7
Koordinerende enhet og faglig.....	7
Fysio- og ergoterapitjenesten som ledende innen habiliterings- og rehabiliteringsfaget i kommunen	8
Brukermedvirkning.....	9
Barns medvirkning	9
Brukermedvirkning i individuell plan.....	9
Kriterier for å nå målsettingene	9
Koordinering av tjenestene og individuell plan	10
Samarbeid internt og eksternt.....	10
Samarbeid med spesialisthelsetjenesten.....	10
Samarbeid med brukerorganisasjoner, frivillige og pårørende	11
Saksbehandler og demens- og kreftkoordinator	11
Aktiviteter og prioriteringer.....	12
Friskliv i Sola	12
Ressurstildeling.....	13
Ved vurdering av tiltak skal følgende legges til grunn:	13
Evaluerings og kvalitetsforbedring	13
Kvalitetsforbedring og læring gjennom landsomfattende tilsyn	14
Kompetanse i habilitering og rehabilitering	15
Avsluttende kommentar	15
Lovgrunnlag, forskrifter og nasjonale føringer.....	16
<i>Lover</i>	16
<i>Forskrifter</i>	16
<i>Veiledere og andre styringsdokumenter</i>	16
<i>Oversikt over flere nasjonale veiledere og faglige retningslinjer for temaet</i>	16
<i>Annet</i>	17

Sammendrag

Sola kommune skal tilby helhetlige, koordinerte og bærekraftige tjenester innen habilitering og rehabilitering. Temaplanen gir strategisk retning for dette arbeidet, og bygger på gjeldende lovverk, nasjonale føringer og FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Tjenestene skal fremme selvstendighet, deltakelse og mestring, og tilbys gjennom tverrfaglig samarbeid mellom kommunale aktører, spesialisthelsetjenesten, frivillige organisasjoner og pårørende.

Sola kommune står overfor demografiske endringer med en aldrende befolkning og økende behov for tjenester. Prognoser viser betydelig vekst i antall eldre, noe som vil kreve økt kapasitet innen rehabilitering. Kommunen ser også en økning i henvendelser fra alle aldersgrupper, med særlig vekst blant unge voksne, noe som understreker behovet for tilpassede habiliterings- og rehabiliteringstjenester også i yngre deler av befolkningen. Planen tar utgangspunkt i disse endringene og understreker viktigheten av brukermedvirkning med spørsmålet «Hva er viktig for deg?» som grunnlag for tjenesteutforming.

Innbyggerne har rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester, og kommunen har plikt til å levere faglig forsvarlige og individuelt tilpassede tjenester. Tjenestetilbudet omfatter blant annet fysioterapi, ergoterapi, individuell plan (IP), hverdagsrehabilitering og helsefremmende tiltak fra Frisklivssentralen. Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK) har en sentral rolle i kartlegging og vedtak, og fungerer som koordinerende enhet for innbyggere med sammensatte behov.

Samarbeid er avgjørende for kvaliteten i tjenestene. Kommunen samarbeider tett med spesialisthelsetjenesten, frivillige, brukerorganisasjoner og pårørende. Barns medvirkning ivaretas gjennom etablerte rutiner og barnekoordinator, og individuell plan sikrer helhetlig oppfølging.

Ved prioritering av tiltak skal kommunen benytte Helsedirektoratets kriterier: nytte, ressursbruk og alvorlighet. I tillegg skal barnets beste, lokale forhold og etiske vurderinger inngå i beslutningsgrunnlaget.

Kvalitet og kompetanse er sentrale elementer i planen. Hver virksomhet skal utarbeide handlings- og kompetanseplaner, og kvalitetsforbedring skal skje gjennom indikatorer, brukerundersøkelser og evaluering. Kommunen skal være en lærende organisasjon som tar i bruk forskning og nye løsninger for å sikre relevante og effektive tjenester.

Innledning

Sola kommune skal tilby helhetlige og godt koordinerte tjenester innen habilitering og rehabilitering. Denne temaplanen har som formål å etablere en strategisk og retningsgivende ramme for kommunens arbeid, i tråd med gjeldende lovgivning,

forskrifter og politiske vedtak. Planen skal bidra til at kommunen utvikler sitt tilbud på en måte som imøtekommer befolkningens behov, både nå og i fremtiden.

Kommunen står foran demografiske endringer med flere eldre og færre barn. Samtidig øker henvendelsene fra ulike aldersgrupper, særlig unge voksne. Med lengre levealder og medisinske fremskritt er behovet for habilitering og rehabilitering mer presserende. Kommunen må derfor møte innbyggernes behov på en bærekraftig og inkluderende måte, hvor innbyggerne er aktive deltakere i prosessen. Målet er at spørsmålet «Hva er viktig for deg?» skal være grunnlaget for planlegging, og samarbeid mellom innbyggere, pårørende og ansatte er avgjørende for meningsfulle og tilpassede tiltak.

For å lykkes kreves det en tverrfaglig og koordinert innsats. Habiliterings- og rehabiliteringstilbudet skal fremme selvstendighet, deltakelse og mestring, og bidra til at innbyggerne kan delta aktivt i skole, arbeid og samfunnsliv. Tiltakene skal føre til konkrete og merkbare forbedringer i hverdagen.

Planen fungerer som en felles plattform for utvikling av tjenester. Hver virksomhet utarbeider aktuelle punkter for habilitering og rehabilitering i sin overordnede handlingsplan som bygger på denne temaplanen. Handlingsplanen revideres årlig, og koordinering skjer blant annet gjennom faste ledermøter i tjenesteområdet.

Lovgrunnlag og kommunens ansvar

Innbyggerne i kommunen har lovfestet rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester, inkludert habilitering og rehabilitering, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a. Ansvarer omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Tjenestene skal være faglig forsvarlige og tilpasset individuelle behov, uavhengig av alder, diagnose eller funksjonsnivå, og bidra til et selvstendig og meningsfullt liv for personer med funksjonsnedsettelse. Kommunen har plikt til å sikre at slike tjenester er tilgjengelige og godt organisert, i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1.

Sola kommune vil gjennom denne temaplanen etablere en felles ramme for hvordan kommunen skal utvikle og levere tjenester innen habilitering og rehabilitering. Planen skal sikre at innbyggerne får tilgang til helhetlige og koordinerte tjenester som fremmer selvstendighet, deltakelse og mestring.

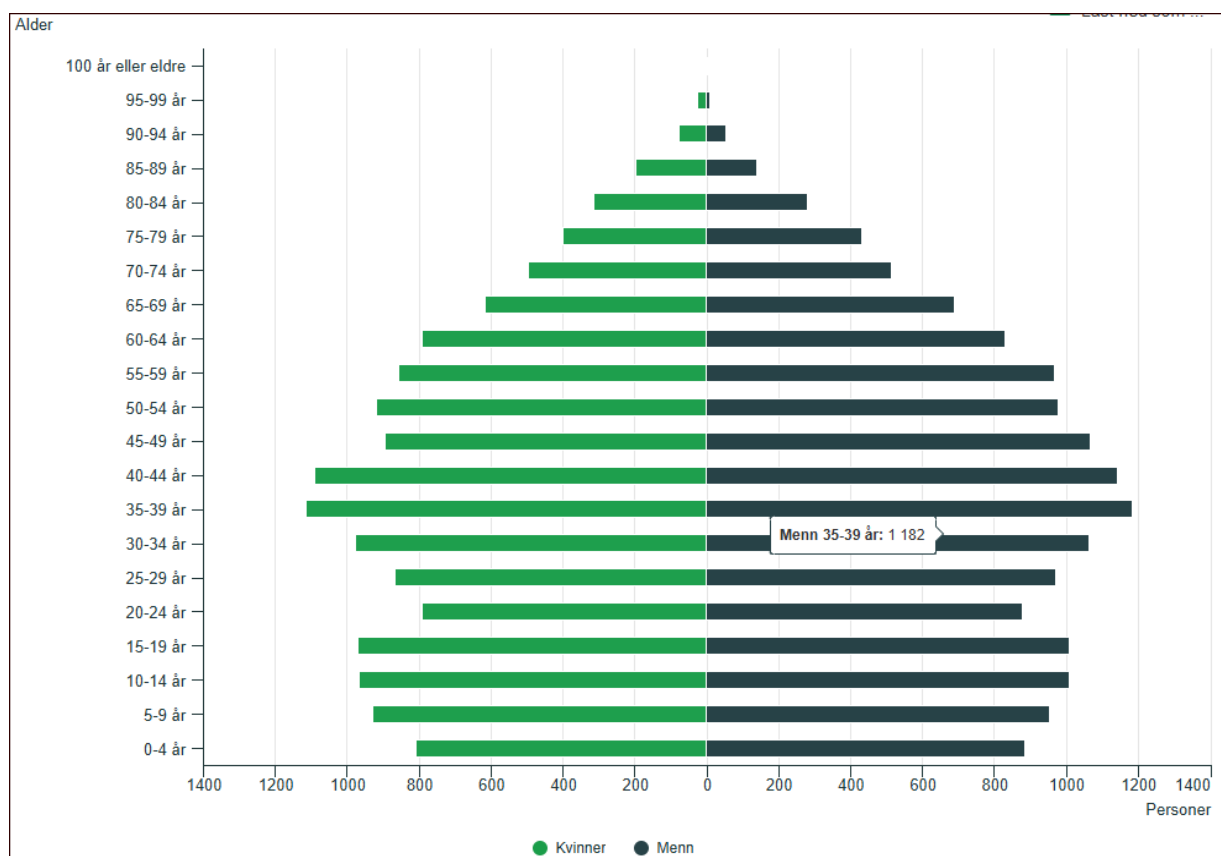
Ulike veiledere og forskrifter beskriver krav og anbefalinger innenfor flere temaer enn det som blir belyst i planen, og denne temaplanen er et verktøy for å sikre et systematisk

arbeid for et kvalitativt godt, koordinert og helhetlig habiliterings- og rehabiliteringstilbud i Sola kommune. Planen bygger også på prinsippene i FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), som understreker retten til deltakelse, selvbestemmelse og likeverdige tjenester for alle. Temaplanen viser til aktuelle ressurser som er relevante og viktige for de ulike virksomhetene å ta med i sine handlingsplaner for området.

Status og utfordringsbilde

For å planlegge fremtidige helse- og omsorgstjenester er det avgjørende å forstå hvordan befolkningen i Sola kommune er sammensatt og hvordan den forventes å utvikle seg. Demografiske data gir et tydelig bilde av alders- og kjønnsfordelingen i dag, og prognoser viser hvordan innbyggertallet vil endre seg frem mot 2030.

Befolkningen etter kjønn og alder i Sola, pr 01.01.2025,

og forventet utvikling:

Forventet utvikling

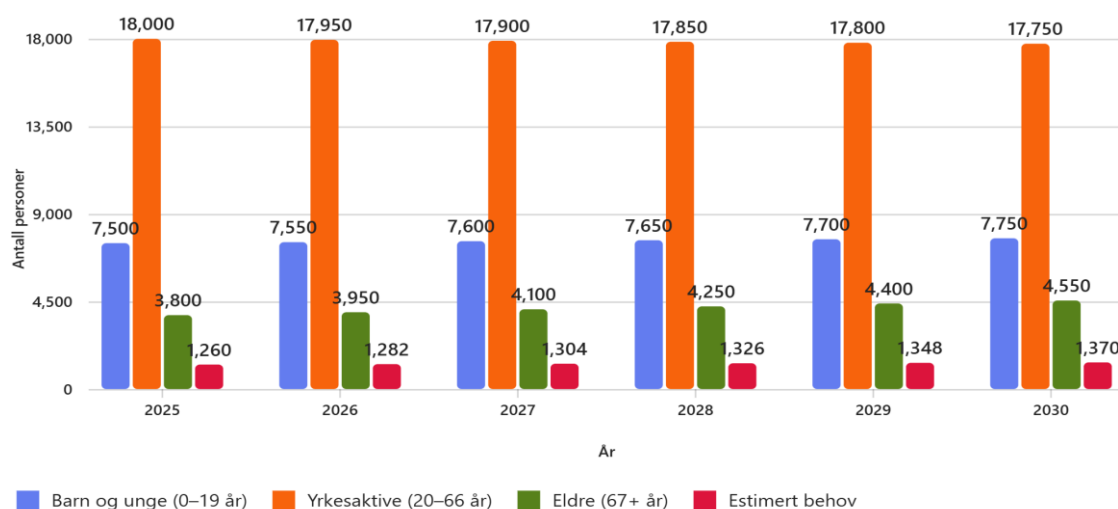

Disse endringene har direkte betydning for behovet for tjenester som habilitering og rehabilitering, spesielt i takt med en økende andel eldre innbyggere. Grafene nedenfor illustrerer både dagens situasjon og fremtidige utfordringer, og gir et grunnlag for strategisk planlegging og ressursfordeling.

Behov for habiliterings- og rehabiliteringstjenester fremover

Behovet for habiliterings- og rehabiliteringstjenester i Sola kommune vil øke fremover, spesielt blant eldre over 65 år, barn og unge med utviklingsforstyrrelser, samt personer med kroniske sykdommer eller skader. I tillegg omfatter behovet personer som har hatt hjerneslag, bruddskader, nevrologiske lidelser, psykiske lidelser og utviklingshemming. For eksempel anslås det at 1–2 % av befolkningen over 70 år vil ha behov for rehabilitering etter hjerneslag.

Kommunen kan beregne fremtidig behov ved å bruke historiske data som henvisninger, ventelister, tjenestekapasitet og bruk av ulike tjenester. Dette gir oversikt over dagens situasjon og mulige trender. Ved å kombinere befolkningsprognoser med forventet sykdomsforekomst, kan kommunen anslå fremtidige behov, for eksempel at økt antall eldre gir økt behov for rehabilitering. Dette gir kommunen et viktig grunnlag for planlegging og ressursdisponering.

Folkehelseprofil og oppvekstprofil

Folkehelseprofilen og oppvekstprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne.

Sola kommune utmerker seg ikke på punkter for habilitering og rehabilitering, og tiltak innenfor dette kan derfor bygge på nasjonale veiledere for å fremme fysisk aktivitet.

Oppvekstprofilen hadde for 2025 særlig søkelys på inkludering av barn og unge med innvandrerbakgrunn. Profilen viser at barn og unge med innvandrerbakgrunn ofte møter økonomiske, helsemessige, språklige og sosiale barrierer som kan hindre deltakelse i fritidsaktiviteter og fellesskap.

Kommunen kan igangsette inkluderende møteplasser og aktiviteter og samarbeide med frivillige organisasjoner for å styrke språkferdigheter, bygge sosiale nettverk og redusere mobbing og diskriminering blant barn og unge med innvandrerbakgrunn.

Definisjoner og mål

Kommunens mål er å sikre innbyggernes rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester i samsvar med gjeldende lovverk. Målene er forankret i lovverk og nasjonale føringer, og skal bidra til at innbyggerne oppnår økt mestring, deltakelse og livskvalitet.

For å nå disse målene vil kommunen tilby innbyggere tilgang til relevante helse- og omsorgstjenester, uten unødig ventetid. Kommunen vil styrke samarbeidet mellom levekår og oppvekst for å bedre møte behovene til barn og unge med funksjonsnedsettelse. Dette tverrfaglige samarbeidet er avgjørende for å sikre helhetlig oppfølging og støtte til disse gruppene.

- Tjenestene skal være tilgjengelige, samordnede og tilpasset den enkeltes behov.
- Tjenestene skal bidra til sosial deltakelse, selvstendighet og trygghet i hverdagen.
- Habilitering og rehabilitering har ulikt utgangspunkt, men begge prosessene har et felles mål om å støtte individet i å leve et mest mulig tilfredsstillende liv.

Habilitering

Habilitering handler om å hjelpe og legge til rette for at personer med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse kan leve et mest mulig selvstendig liv. Begrepet brukes derfor først og fremst for barn, unge og voksne som trenger hjelp til å oppøve nye funksjoner og ferdigheter de aldri har hatt, og å vedlikeholde disse videre i livet.

Rehabilitering

Rehabilitering er en tverrfaglig og målrettet prosess for personer med nedsatt funksjonsevne etter skade eller sykdom. Målet er å gjenvinne funksjoner som har gått tapt på grunn av skade eller sykdom, for å kunne oppnå mestring og deltakelse i samfunnet.

Rehabiliteringsprosessen foregår mellom bruker, pårørende og tjenesteytere, der en arbeider mot et felles mål basert på den enkeltes ønsker og forutsetninger.

Rehabiliteringen kan foregå på institusjon, i brukers hjem, kommunale lokaler eller andre aktuelle arenaer som barnehage, skole og arbeidsplass.

Koordinerende enhet og faglig ansvar for habilitering og rehabilitering

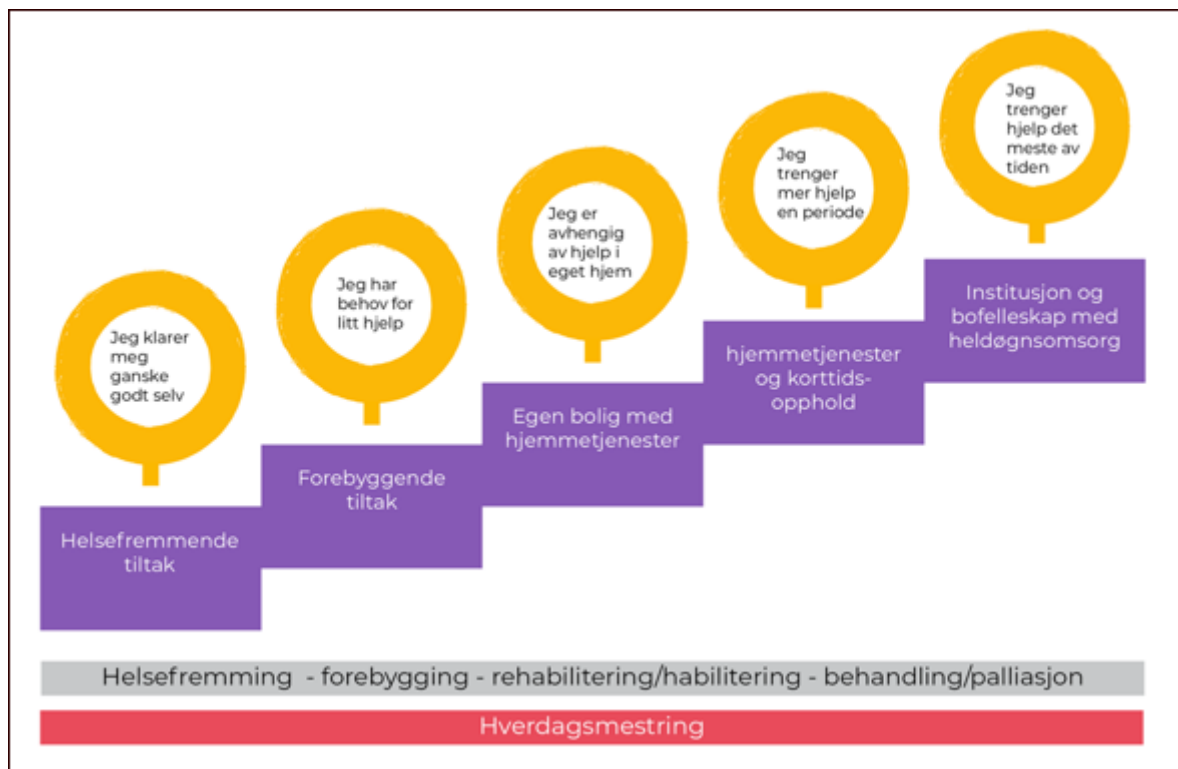
Koordinerende enheten i Sola kommune skal bidra til å sikre et helhetlig tilbud til pasienter og brukere med behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering. Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK) har en sentral rolle i dette arbeidet ved å være kommunens koordinerende enhet, og fungere som bindeledd mellom spesialisthelsetjenesten, fastleger og andre relevante aktører.

Ved sammensatte behov, eller når habilitering og rehabilitering inngår som del av et koordinert oppfølgingstilbud, fattes vedtak om tjenesten gjennom Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK). Dette sikrer at innbyggere med komplekse utfordringer får helhetlig og tilpasset oppfølging.

Som koordinerende enhet har TKK ansvar for opprettelse og oppfølging av individuelle planer (IP), samt veiledning og opplæring av IP-koordinatorer. Dette krever tett samarbeid både internt i kommunen og med eksterne fagmiljøer. Gjennom sitt arbeid får TKK en bred oversikt over brukernes behov og sikrer at tjenestene er helhetlige og samordnet.

Kommunen har utviklet en tjenestetrapp basert på LEON-prinsippet (Lavest Effektive Omsorgsnivå), som illustrerer nivåinndelte tilbud fra helsefremmende tiltak til

institusjon og boliger med heldøgnsomsorg. Tjenestetrappen gir et strukturert bilde av kommunens samlede habiliterings- og rehabiliteringstilbud, og understøtter målsettingen om å møte innbyggernes behov på lavest mulig omsorgsnivå.

Fysio- og ergoterapitjenesten som ledende innen habiliterings- og rehabiliteringsfaget i kommunen

Fysio- og ergoterapitjenesten har bred kompetanse innen habilitering og rehabilitering for brukere i alle aldre. Tjenestene omfatter både individuell og gruppebasert behandling, samt trening i dagliglivets aktiviteter. I tillegg bistår tjenesten med tilrettelegging av bolig og tilpasning av tekniske hjelpemidler. Fysio- og ergoterapitjenesten er ledende innen rehabilitering og habiliteringsfaget i kommunen, og tjenesten skal bidra med veiledning og opplæring til andre samarbeidende tjenester.

Fysio- og ergoterapitilbudet gis på ulike arenaer, som skole, barnehage, rehabiliteringsavdeling, brukers hjem, institusjoner, kommunale lokaler eller fysikalsk institutt. Fysio- og ergoterapitjenesten har også en del gruppetilbud for rehabiliteringspasienter både under institusjonsopphold og hjemmeboende. Tjenesten har også ansvar for korttidsutlån og formidling av hjelpemidler fra kommunens hjelpemiddellager, samt varig utlån av hjelpemidler fra NAV Hjelpemiddelsentral.

Fysio- og ergoterapitjenesten tilbyr både tjenester som krever vedtak og tjenester som vurderes og igangsettes uten formelle vedtak. Individuelle behov som gjelder enkel behandling eller tilrettelegging vurderes direkte av tjenesten, og gir rom for fleksible løsninger uten administrativ behandling.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning er et sentralt prinsipp i Sola kommunes habiliterings- og rehabiliteringsarbeid. Det innebærer at innbyggerne skal være aktive deltakere i egen prosess, og ikke bare mottakere av tjenester. Spørsmålet «*Hva er viktig for deg?*» er en nøkkeltilnærming som skal ligge til grunn for all kartlegging, planlegging og oppfølging.

Ved å ta utgangspunkt i den enkeltes verdier, ønsker og mål, sikrer kommunen at tjenestene blir relevante og meningsfulle.

Brukermedvirkning skal skje på flere nivåer: i den enkeltes møte med tjenestene, i utvikling av tilbudene, og i overordnet planlegging. Dette krever god dialog, tilpasset informasjon og respekt for den

enkeltes erfaringer og livssituasjon.

Kommunen skal ta på alvor barns rett til å bli hørt og til å medvirke i beslutninger som angår dem, og barnets medvirkning er relevant ved vurdering av tiltak i samarbeid med foresatte.

Barns medvirkning

Barns medvirkning ivaretas gjennom flere ledd ved å aktivt innhente informasjon direkte fra barnet selv, eller via foresatte. Det er også etablert rutine for løpende informasjonsutveksling, og rutine for å innhente barnets stemme i tjenester som gjelder barn.

Brukermedvirkning i individuell plan

Brukermedvirkning i koordinering og i arbeid med individuell plan er sentralt. Retten til medvirkning og informasjon er lovfestet, og skal ivaretas gjennom hele prosessen. Der det er ønskelig, skal også pårørende involveres.

Kommunen har også egen barnekoordinator med et særskilt ansvar for å koordinere tjenester til barn med sammensatte behov og deres familier. Barnekoordinator skal sikre helhetlig oppfølging på tvers av ulike tjenesteområder, og innebærer tett samarbeid med både familien og relevante instanser.

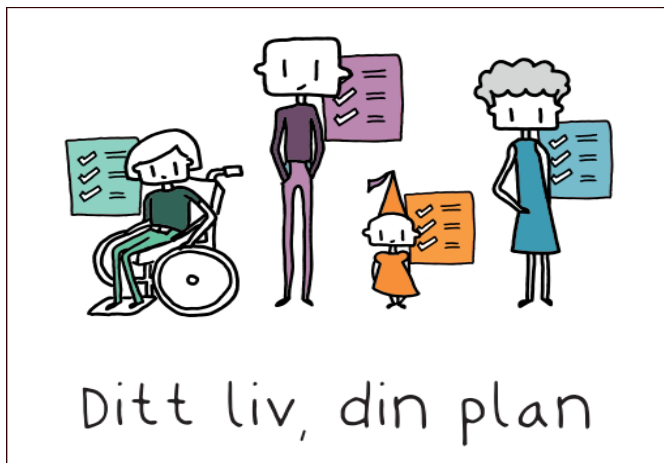
Kriterier for å nå målsettingene

Kriteriene som legges til grunn for å nå målsettingene for habilitering og rehabilitering skal sikre at tjenestene fremmer mestring, deltakelse og livskvalitet for alle innbyggere. Virksomhetene skal utarbeide målbare kvalitetsindikatorer i sine handlingsplaner. Eksempler på kvalitetsindikatorer innenfor habilitering og rehabilitering kan være

- Funksjonsnivå før og etter tiltak
- Grad av selvstendighet i hverdagen
- Deltakelse i arbeid, skole og fritid
- Brukermedvirkning
- Tid brukt på rehabiliteringstjenester
- Brukertilfredshet

Koordinering av tjenestene og individuell plan

Personer med behov for langvarige og samordnede helse- og omsorgstjenester har rett

til individuell plan. Planen skal sikre helhetlige og målrettede tjenester tilpasset den enkeltes livssituasjon. Kommunen har ansvar for å tilby planen og oppnevne koordinator, som følger opp og samordner tjenestene. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator, har denne ansvar for planarbeidet.

Individuell plan er både et verktøy og en prosess, og skal gi oversikt over

mål, tiltak og ansvar. Den kan inkludere delplaner som individuell opplæringsplan (IOP), behandlingsplaner og treningsprogrammer, og skal oppdateres jevnlig.

Koordinering er avgjørende for å sikre sammenhengende tjenester. Det krever tydelig ansvarsdeling og samarbeid mellom kommunen, spesialisthelsetjenesten og andre relevante aktører, slik at både medisinske, sosiale og psykososiale behov ivaretas.

Samarbeid internt og eksternt

Å nå målsettingene for habilitering og rehabilitering krever at de ulike tjenestene i kommunen arbeider systematisk, helhetlig og lykkes i samarbeidet med eksterne aktører.

Området levekår og oppvekst har etablert faste samarbeidsmøter hvor besluttende myndighet innenfor begge tjenesteområdene deltar for å sikre gode, helhetlige tjenester når utfordringen er sammensatt og oppfølgingen går på tvers av tjenestene.

Samarbeid med spesialisthelsetjenesten

Et tett samarbeid mellom involverte aktører er avgjørende for å sikre kvaliteten og kontinuiteten i tjenestene. Områder for samarbeid kan være

- Samordning av behandlingsplaner.
- Felles evaluering av behandlingsresultater.

- Regelmessige møter for å evaluere og optimalisere samarbeid.

De mest aktuelle aktører innen habilitering og rehabilitering i spesialisthelsetjenesten er følgende avdelinger (listen er ikke uttømmende):

- Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering (Lassa)
- Barne- og ungdomshabilitering (HABU)
- Habiliteringstjenesten for voksne (HAVO)
- Interkommunalt ambulerende rehabiliteringsteam (IKART)

Samarbeid med brukerorganisasjoner, frivillige og pårørende

I Sola kommune finnes det et mangfold av frivillige aktører, inkludert organisasjoner, lag og foreninger, som alle spiller en viktig rolle i å fremme aktivitet, mestring og sosial deltakelse blant innbyggerne. Disse frivillige initiativene bidrar til å skape et inkluderende fellesskap der alle kan engasjere seg og føle tilhørighet.

Frivillighetssentralen fungerer som et koordinerende organ for frivillighetsarbeidet i kommunen, og har ansvar for å utvikle og styrke samarbeidet mellom de ulike frivillige aktørene. Gjennom sitt arbeid legger Frivillighetssentralen til rette for at innbyggere får tilgang til ressurser og aktiviteter som kan berike livene deres og bidra til et aktivt og engasjert samfunn.

Pårørende spiller en viktig rolle som samarbeidspartnere i planlegging og gjennomføring av habiliterings- og rehabiliteringstiltak, og deres involvering styrker kontinuitet og kvalitet i tjenestene.

Engasjement av brukerorganisasjoner, frivillige og pårørende er essensielt for å styrke tjenestene. Dette samarbeidet bidrar til:

- Å kunne vurdere behovene direkte fra brukernes perspektiv.
- Å sikre at tjenestene er tilpasset individuelle ønsker og krav.
- Å involvere pårørende i prosessene, slik at de kan tilby nødvendig støtte bidra med verdifull kunnskap om brukerens behov, ressurser og livssituasjon

Saksbehandler og demens- og kreftkoordinator

Saksbehandlere ved TKK, demenskoordinator og kreftkoordinator har alle en viktig rolle i å sikre helhetlig oppfølging for personer med sammensatte behov. De samarbeider med de ulike tjenestene, andre relevante aktører, og bidrar med faglig veiledning, koordinering og støtte i behandlingsforløp.

Aktiviteter og prioriteringer

Forebygging i helse- og omsorgstjenesten innebærer tiltak for å fremme god helse og livskvalitet gjennom hele livet, samt forhindre utvikling av risikofaktorer for sykdom og funksjonssvikt som kan hindre et selvstendig og meningsfylt liv.

I habiliterings- og rehabiliteringssammenheng fokuserer forebygging på å redusere risikoen for ytterligere sykdom og funksjonsnedsettelse, opprettholde eksisterende ferdigheter og motvirke negative konsekvenser av funksjonsnedsettelse for å sikre best mulig livskvalitet og selvstendighet. Dette innebærer å støtte tjenestemottakeren i å etablere sunne vaner for fysisk aktivitet og helse, samt tilrettelegge for meningsfylte aktiviteter som fremmer positiv atferd og trivsel. Målet er å fremme en aktiv og selvstendig hverdag.

Habilitering foregår hovedsakelig på den enkelte brukers daglige arena, som i hjemmet, på helsestasjonen, i barnehage, skole, dagsenter eller arbeidsplass. Kommunen har hovedansvaret for habiliteringen, med nært samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Personer med langvarige og tverrfaglig behov for helsetjenester har rett til individuell plan (IP), og habiliteringsbehov koordineres da gjennom denne planen som kommunen har ansvar for.

Rehabilitering foregår i Sola kommune både som døgnbehandling i institusjon og i den enkeltes hjem eller ved andre kommunale tjenester. Sola sykehjem har tilbud om rehabiliteringsopphold for en avgrenset periode. Kommunen har også tilbud om ambulerende rehabilitering i eget hjem, og starter høsten 2025 opp med tilbud om hverdagsrehabilitering.

Friskliv i Sola

Frisklivssentralen er Sola kommunes helsefremmende og forebyggende tilbud for innbyggere som ønsker støtte til å endre levevaner. Tjenesten retter seg særlig mot personer med kroniske sykdommer eller sammensatte helseplager, og tilbyr både individuell og gruppebasert veiledning.

Tilbudet omfatter støtte innen:

- Søvn
- Kosthold
- Fysisk aktivitet
- Røyk og snus

Ressurstildeling

Sola kommune skal bruke Helsedirektoratets anbefalte prioriteringskriterier – nytte, ressurs og alvorlighet – som grunnlag for å fordele tjenester og ressurser der behovet er størst. Dette skal bidra til rettferdige, åpne og faglig forsvarlige beslutninger i både planlegging og daglig drift.

Ved vurdering av tiltak skal følgende legges til grunn:

- **Nytte:** Tiltakets evne til å forbedre livskvalitet, funksjon og mestring for den enkelte. Jo større forventet nytte, desto høyere prioritet.
- **Ressursbruk:** Hvor mye tid, kompetanse og økonomi tiltaket krever – og om ressursene står i rimelig forhold til nytten.
- **Alvorlighet:** Hvor alvorlig situasjonen er for den som trenger hjelp, og hvor stor risiko det er for tap av funksjon, mestring eller livskvalitet uten tiltak.

I tillegg skal kommunen vurdere:

- Barnets beste, dersom barn er berørt av tiltaket.
- Lokale forhold, som demografi, helsetilstand og økonomiske rammer.
- Tilgang og likeverdighet, slik at ulike grupper i befolkningen har reell mulighet til å dra nytte av tiltaket.
- Etske dilemmaer, som kan oppstå i prioriteringssituasjoner.

Evaluerings og kvalitetsforbedring

Kvalitetsforbedring og evaluering er essensielle komponenter i habilitering og rehabiliteringstjenester, da de sikrer at tjenester er effektive, relevante og tilpasset innbyggernes behov. Hver virksomhet skal utarbeide handlingsplaner som knytter seg til overordnede målsettinger om forebygging, habilitering og rehabilitering. Det anbefales å sette søkelys på noen få utvalgte punkter om gangen, og kartlegge områder for mestring i virksomheten, og områder med potensiale for forbedring. Eventuelle økonomiske konsekvenser behandles i henhold til saksgang og budsjettprosesser.

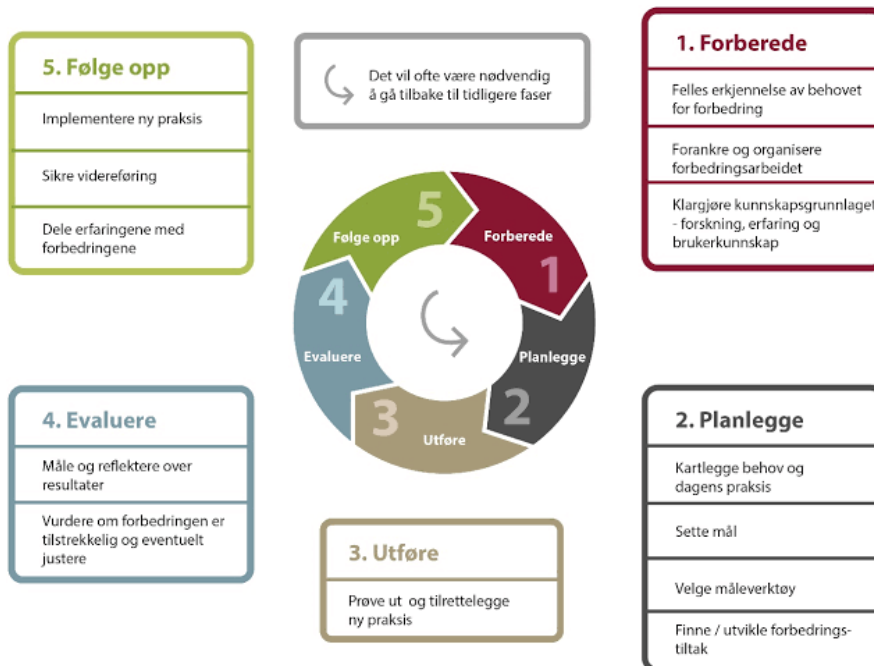
Kontinuerlig forbedring innebærer en systematisk tilnærming for å overvåke, analysere og justere praksis basert på evidens og tilbakemeldinger fra brukere og ansatte. Slik evaluering kan og skal gjennomføres både på virksomhetsnivå og brukernivå.

Tjenestens mål, samt metoder for å måle måloppnåelse, skal inngå som en integrert del av virksomhetens system for kvalitetsforbedring. Kriterier for å måle måloppnåelse kan være

- Kvalitetsindikatorer og internkontroll

- Avviksmeldinger
- Brukerundersøkelser
- Klager fra brukere

Gjennom dette arbeidet sikrer kommunen at habiliterings- og rehabiliteringstjenestene er relevante, effektive og i tråd med innbyggernes behov. Et godt verktøy i denne forbindelse er kvalitetsforbedringshjulet.

Samspeilet mellom kvalitetsstandarder, indikatorer for måling, internkontroll, avviksmeldinger, klager og brukerundersøkelser, danner et helt system for evaluering og kvalitetsforbedring av habilitering og rehabiliteringstjenester. Gjennom en kontinuerlig tilnærming til evaluering og forbedring, kan kommunene sørge for at tjenester er av høy kvalitet, brukertilpasset og effektive. Dette vil ikke bare oppfylle lovpålagte krav, men også bidra til at innbyggerne kan leve meningsfulle liv med høyere livskvalitet.

Kvalitetsforbedring og læring gjennom landsomfattende tilsyn

Statsforvalteren gjennomførte i 2022 tilsyn med kommunens barne- og avlastningsbolig som ledd i landsomfattende tilsyn. Tema for tilsynet var i hvilken grad kommunen innhentet og nyttiggjorde seg informasjonen om barnets situasjon og behov for å utforme mål og tilbake om habilitering og opplæring. Tilsynet omhandlet også gjennomføring, evaluering og korrigering mål og tiltak som gjelder identifiserte behov. De pålegg som Statsforvalteren gav i forbindelse med tilsynet er rettet opp i, og det er gjennomført endringer i rutiner på bakgrunn av læringen som tilsynet medførte.

Kompetanse i habilitering og rehabilitering

Sola kommune skal ha robust kompetanse innen rehabilitering og habiliteringsfaget. Den overordnede «Kompetanseplan for Levekår 2025–2028» gir føringer for nødvendig utdanning og kompetanseutvikling.

Hver virksomhet skal utarbeide og revidere sin egen kompetanseplan årlig, basert på overordnet kompetanseplan i Levekår og tilpasset tjenestens behov.

Fysio- og ergoterapitjenesten har en sentral rolle i behandlingsløp. De utreder, starter opp og gjennomfører behandlingsforløp. De gir også opplæring og veiledning til primær tjenesteleverandør som følger tiltakene opp videre i det daglige. Samarbeid med helhetlige og koordinerte tjenester rundt brukeren er alltid et overordnet mål.

Spesialisthelsetjenesten skal kunne tilby spesialiserte tjenester innen habilitering og rehabilitering, og skal ha høy medisinsk kompetanse på relevant område. Det er derfor viktig at kommunen etablerer samarbeidskanaler for å ha kunnskaper om hva spesialisthelsetjenesten kan bidra med i behandlingsløp og veiledning til ansatte.

I Sola sin kommuneplan er et av målene «*i Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger*». I tråd med kommuneplanens mål om å være kreative og ta i bruk nye løsninger, skal Sola kommune være en lærende organisasjon. Dette innebærer å:

- aktivt lære av sine erfaringer
- legge til rette for utdanning, kurs og utviklingsprosjekter
- bruke forskning som grunnlag for faglige valg
- bidra til ny kunnskap og metodeutvikling.

Avsluttende kommentar

Denne temaplanen for habilitering og rehabilitering bygger videre på tidligere handlingsplaner for habilitering og rehabilitering. Planen er endret fra å inneholde en handlingsdel til å være en overordnet og strategisk temaplan. Handlingsplaner skal utarbeides i hver enkelt virksomhet, og være forankret i temaplanens mål og prinsipper.

Planen understreker betydningen av tverrfaglig samarbeid og fleksible løsninger, og viser hvordan tjenester som fysioterapi og ergoterapi går på tvers av tjenestekområder. Disse tjenestene har en sentral rolle i både forebygging og oppfølging, og samarbeider tett med kommunalområdet for oppvekst og kultur for å sikre helhetlig og koordinert støtte til innbyggerne.

Temaplanen er utarbeidet av virksomhetene Fysio-/ergoterapitjenesten, Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK) og representanter fra fagstab levekår. Planen har vært sendt til alle virksomhetene i levekår, og innspill er tatt inn i planen. Planen har også vært på høring i tjenestekområdet Oppvekst og kultur. Planen vil bli politisk behandlet i november 2025.

Lovgrunnlag, forskrifter og nasjonale føringer

Lover

[Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester \(helse- og omsorgstjenesteloven\) \(lovdata.no\)](#)

[Lov om pasient- og brukerrettigheter \(pasient- og brukerrettighetsloven\) \(lovdata.no\)](#)

[Barneloven \(lovdata.no\)](#)

[Lov om spesialisthelsetjenesten \(spesialisthelsetjenesteloven\) \(lovdata.no\)](#)

[Lov om folkehelsearbeid \(lovdata.no\)](#)

Forskrifter

[Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator \(lovdata.no\)](#)

[Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten \(lovdata.no\)](#)

Veiledere og andre styringsdokumenter

Veileder til lov og forskrift [Brukermedvirkning \(Helsedirektoratet\)](#)

Veileder til lov og forskrift [Ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten \(Helsedirektoratet\)](#)

Nasjonal veileder [Prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester \(Helsedirektoratet\)](#)

Nasjonal veileder [Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator - Helsedirektoratet](#)

Nasjonal veileder [Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming - Helsedirektoratet](#)

Nasjonal veileder [Kommunale frisklivssentraler – etablering, organisering og tilbud \(Helsedirektoratet\)](#)

Nasjonal veileder [Oppfølging av personer med store og sammensatte behov - Helsedirektoratet](#)

Nasjonal veileder [Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier - Helsedirektoratet](#)

Oversikt over flere nasjonale veiledere og faglige retningslinjer for temaet

[Kommunale frisklivssentraler - aktuelle retningslinjer og veiledere - Helsedirektoratet](#)

[Veileder for utvikling av kunnskapsbaserte retningslinjer \(fullversjon\).pdf](#)

[Folkehelseprofil Sola kommune 2025 - Helsedirektoratet](#)

[Oppvekstprofil Sola kommune 2025 - Helsedirektoratet](#)

[Kommuneplan 2023 - 2040, Sola kommune](#)

[Kommunedelplan for tjenesteutvikling i helse- og velferdstjenesten 2017 - 2029, Sola kommune](#)

Annet

[NOU 2023: 8 Fellesskapets sykehus \(regjeringen.no\)](#)

[NOU 2025: 8 Folkehelse – verdier, kunnskap og prioritering \(regjeringen.no\)](#)

[FNs konvensjon om CRPD Konvensjon, rettighetene, mennesker nedsatt funksjonsevne \(Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet\)](#)

[FNs Barnekonvensjon \(regjeringen.no\)](#)

[Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering - Helsedirektoratet](#)